

تونـدوتیژی و ئازاردانی دامـزراوـیی تـندروستی بـرامبـر بـ ژنان . شـرین ءـدوـا

لـ کاتی دووگیانی و منداـبووندا!

هـاواردن و توندوتیژی دژی ژنان هـمـلایـنـی و هـموو بوارـکانی
ژیان دـگـرتـو، لـ ماـو، لـ شوـنی کار و تـنانـت ئـو
دامـزراو تـندروستیانی کـ خـزمـتـگـوزاری پزیشکیان پـشـکـش
دکات. زیادبوونی ئـژی توندوتیژی خـزانی و ئازاردانی ژنان لـ
کاتی دووگیانی و منداـبووندا و لـ دواـی منداـبوون لـ زـرک لـ
توـژینـو و لـکـکـینـو پزیشکیـکاندا سـلمـنـراو – و ئامارـکان
ئامار بـو دـکـن کـ لـ نـوان هـر پـنج ژنـکی دوو گیاندا، یـک
ژن تووشی توندو تیژی خـزانی دـبـت – و ئـمـش یـکـکـ لـ گـرنگـترین
هـکارـکانی مندا لـ بارچوون و لـ دایکبوونی پـشوختـ و مردنی دایک
لـ کاتی منداـبوون و خـکـوشـتن، بـمـ ئـوی کـ وـنا ناکـرت ئـو یـ
کـ ئـم توندوتیژی بـرامبـری، لـ شوـن و دامـزراو پزیشکی و
چارـسـریـکاندا بـردـوامی هـبـت.

چاودـری پزیشکی – هـروکـ سروشتی خـی؛ کـ پـیـوـندی بـ تـندروستی
خـک و زیندوو اـگـرتـی نـخـشو و هـی – خـزمـتـگـوزاریـکی مـریـی
کـ نابـت جیاوازی لـ نـوان نـخـشـکاندا بکات و دـبـت دوور بـت لـ
جیاکاری لـ سـر هـر بـنـمایـک بـت. بـمـ ئـم بـ ژنان، و بـ
تایبـتی لـ کاتی دووگیانی و منداـبووندا، و نیی. و ئـم
جیاکاری و توندوتیژی بـرامبـر ژنان لـ چـینـ هـزارـکان و گروپـ
پـراوـزخـراوـکانی تری کـمـگا، وک پـنا بـران و خاـون پـداوـیستـی
تایبـتـکان، هـروها کچانی هـرزـکار و گـنج و ژنانی بـساـچوو
زیاد تر. توندوتیژی دژی ژنانی دووگیانی ئـم توـژانـ چـند قات
زیاتـر. کاتـک دـینـ سـر باسی قوربانـیانی دـستـدرـژی سـکـسی
(اغـتـصاب)، ئـم توندوتیژی دـچـتـ قـناغـکی تر و، بـتایبـتی لـ
کـمـگاـکانی ئـم لـ ژهـمـاتی ناوـاست، کـ کـمـگا هـر نایـوـت
دـنگی ژن دـستـدرـژی لـ سـر کـراوـکـ بیستـرت، و هـو دـدرـت
دووگیانیـکی بـ بـدـنگی و بـ بـ “هـراسا نـکردنی کـمـگا” کـتایی
پـبـت! بـم پـی و (بـپـی خـمـاندنی کـمـگا)، ژنـکـ تاوانبار

بـوـی کـه بـه گـومان خـی هـا نـی دـسـتـدر ژـیکـار کـی دـا وـ، وـ یـان خـی خـسـتـه تـه دـخـکـو و کـه هـا نـی ئـوی دـا بـت دـسـتـدر ژـی بـکـات سـری، ئـیـتر چـن بـی هـه بـت بـو بـت گـلـی لـ ئـازـار کـا نـی دـو و گـیـا نـی و مـنـدا بـو و ن بـکـات.

تـو ژـیـنـه و یـک کـه لـ لـا یـن کـخـرا و ی تـه نـدرو سـتی جـیـهـا نـی و لـ چـوار و بـا تـی غـا نـا، گـیـنـیـا، مـیـا نـمـار و نـی جـیـریـا لـ سـا ی ۲۰۱۵ ئـنـجـا مـد رـا و، دـری دـخـات کـه سـیـه کـی ژـنـان لـ کـا تـی مـنـدا بـو و نـدا تـو و شـی ئـازـار دـان دـبـن، و بـه تـا یـبـتـی بـیـنی ۳۰ خـولـک پـلـش مـنـدا بـو و ن و ۱۵ خـولـک دـوای مـنـدا بـو و ن تـو شـی ئـازـار دـانـی جـسـتـی یـی یـان دـرو و نـی دـبـن.

دـو و گـیـا نـی و مـنـدا بـو و ن لـ سـخـتـر یـن و نـا سـکـتـر یـن قـا غـه کـا نـی ژـیـا نـی ژـنـه. لـ هـمـو و کـا تـک زـیـا تـر ئـم کـا تـا نـه پـه لـ مـتـر سـی و ئـا بـیـه تـه نـدرو سـتی جـسـتـی و دـرو و نـی کـا نـن، کـه نـگـه کـا ر یـگـه ر یـیـه کـا نـی بـه دـر ژـا یـی تـمـن بـمـنـه و. ئـو و ی جـی دـا خـ و مـا یـی بـه ئـومـد یـه، ئـو و یـه کـه زـر بـی ئـم ئـا بـیـا نـه دـتـو ا نـر ت و و نـد ا ت. کـا تـک ژـن بـه ئـیـر ا دـی سـر بـه خـی خـی مـا فـی دـو و گـیـا ن بـو و ن و مـنـدا بـو و ن بـه کـا ر دـه نـه، بـه پـا پـشـتی هـا و ژـیـن و خـزـا ن و کـمـه گـا، بـه دـا مـز ر ا و پـز یـش کـیـه کـا نـی شـو، ئـم دـبـت و و د ا و و ئـز مـو و نـه کـی دـخـش کـه ر بـت لـ ژـیـا نـی دـا، بـه مـا هـم بـو و نـی تـو نـد و تـی ژـی و هـمـا و ا ر د ن لـ سـر بـنـه مـای بـه گـز، جـا لـ مـا و و بـت یـان لـ دـر و و یـان لـ و شـو نـا نـی کـه خـز مـه تـگـو ز ا ر یـی تـه نـدرو سـتی کـا ن پـلـش کـش دـکـر ت هـه نـد کـه جـار دـی کـا تـه ئـز مـو و نـه کـی تـا و ئـازـار بـه خـش، ژـن بـه هـه سـتـه کـی شـکـا و و لـ دـتـه دـر.

بـه گـو بـر ی کـخـرا و ی تـه نـدرو سـتی جـیـهـا نـی: “ژـنـان لـ سـر ا نـسـری جـیـهـا نـدا لـ کـا تـی مـنـدا بـو و ن لـ دـا مـز ر ا و پـز یـش کـیـه کـا نـدا بـه دـسـت بـه بـیـزی، ئـازـار دـان یـان پـشـتـگـو خـسـتـن و دـنـا بـن و ئـم کـا ر ا نـش پـلـش لـکـر د نـی مـا فـه کـا نـی ژـنـان، و بـه نـگـه بـه تـه هـی سـه مـیـنـه و یـان لـ بـه کـا ر هـه نـا نـی خـز مـه تـگـو ز ا ر ی چـا و دـری تـه نـدرو سـتی دـا یـکـان، ئـمـش بـه نـگ دـا نـه و ی لـ سـر بـاری تـه نـدرو سـتی و خـش گـو ز ر ا نـیـان دـبـت.”

لـ فـر مـه کـا نـی تـو نـد و تـی ژـی: سـو و کـا یـه تـی پـلـکـر د ن، لـ مـکـر د ن، هـا و ا ر کـر د ن بـه سـر ژـنـدا، جـنـه و د ا ن، تـو نـد و تـی ژـی جـسـتـی، شـق و شـق قـا ز لـ لـ د ا ن، پـشـتـگـو خـسـتـنی دـا و ا کـا ر یـیـه کـا نـی ژـنـان بـه دـر مـا نـی ئـازـار شـکـن و دـر مـا نـی تـری پـو یـسـت، تـمـه تـبـا ر کـر د نـیـان بـه و ی کـه “لـا و ا ز ن” و “بـه ر گـی ئـازـار نـا گـر ن” و هـتـد. فـر مـه کـا نـی تـو نـد و تـی ژـی لـ کـا تـی دـو و گـیـا نـی و مـنـدا بـو و نـدا زـر ن و پـلـه کـا نـیـان لـ و بـا تـکـو و بـه و بـا تـکـی تـر جـیـا و ا ز، بـه و پـیـه ی شـو نـا نـه کـه هـن کـه هـه نـگـا و ی گـه و ر یـان

بەدستەھناو لىم بواردا، بىلىم ھىشتا دىاردىكى باو و
“ئاسايى”، كى ھەندىك وىك پىتايىك سىرى دىكىن كى بى شىۋىكى
سىستما تىكى چاۋپىشى لىدىكى. توۋىنىڭ ۋەكان دىرىدىن كى باسكىرن
لى دىستىرلىكىرن سىر ۋىنى دوۋىگان ھىشتا بابى تىكى تابى،
تەنانەت ۋىنان خىيان دركىان بىۋى نى كى مامىلى كىردىيان لى كاتى
مىندا بىۋىندا دىتۋانلىق بى دىستىرلىۋى ھىزمار بىكىت.

كىمى ھىشپارى لى سىر ئازار ئاسايى و چاۋلىۋانكىراۋكان و
ئىۋانلى كى لى كاتى دوۋىگاندا ئاسايى نىن، لى ۋ ھىكارانلىن كى
دىنى ھى سىرلىشۋاۋى و دىلىۋاك بى ۋىنان. دوۋىگانى
بىرپىسپارىتىكى بىكچار گىۋىلى لى سىر شانى ۋىنى و سىۋىتىلى كى
ئى ۋ خىمى تىندىۋىتى كىرپىلىكى بىت. لى لايىكىۋى دىبىت دى ھاۋىلى
ۋ كىسۋىكارى ھاۋىلىشپا بىگىت، چۈنكى ھىر ئاۋىلىك ۋىۋىدات ئىۋ
لىمى دىتلى سىر، و لى لايىكىۋى، سىرنى نى دىتلى سىر و
تەملىتباركىرن بىۋى “خىلىنلىگر” و “ترىنىلىكى”.

پىشگۈۋىخىستىنى سكاۋى ۋىنى دوۋىگان و گۈلىنىگىرن لى، لىۋانلى لى
لايىكىۋى بىتلى ھى لىدىستىدانى مىتلى بى داملىزاراۋ پىشكىلىكان
ۋ لى لايىكىۋى كىشۋى لىۋانلى بىتلى ھى دۋاكلىۋىنى دىستىشپانكىرنى
ئاۋىلىكان و ھەندىك چارىش ئىنچامى كارلىسا تبارى لىدىكىۋىتلىۋى.
ھىروۋى ھا تۈندۋىتىلى لى كاتى مىندا بىۋىندا كارىگىرى لى سىر ۋىنى
دۋى مىندا بىۋىنىش دىبىت، چۈنكى بىلىگى بى ھى ۋ ئازار و
تۈندۋىتىلى كى لى ۋ كاتلىدا تۈۋىش بىۋى، بىنىنى مىندا كى
بىتلىتلىۋى. جگى لىۋىش ھىست شكاندى ۋا دىكات ئاسۋىدى خى
لىدىست بىدات و تۈۋىش خىمىكى دۋى مىندا بىۋىنى و كارىگىرىلىكانى
لى سىر تىندىۋىتى و خىشگۈزلىرانى خۋى ۋىنى كى ۋ ھىروۋى ھا
مىندا بىلىنى.

تەندىۋىتى ۋىنان و تەندىۋىتى زاۋى بىشكىكى دانى بىۋى لى تەندىۋىتى
گىشى لى ھىر ۋىلىتلىكدا، چا لى سىستىمى تەندىۋىتى گىشى بىتلىان
تايىلىتىدا بىت. ۋى بىۋى پىلى تەندىۋىتى ۋىنان و مىندا بىلىان بىشكىكى
گىۋىلى تىچۋى خىزمى تگۈزارىلى تەندىۋىتىلىكان پىكدىلىنىت، دىبىنىن
كى ئىۋ ۋىلىتلىكى سىستىمى تەندىۋىتى گىشى تىلى ئىمى بى قورسايلىك
دادىلىن (كى خىيان لى ئىلىدا و لى باشتىرلىن چاۋلىتدا ئىم سىستىمىلىن
بۈدىلى پىۋىستىيان نىلى بى دابىنكىرنى پىداۋىستىلىكانى تەندىۋىتى
گىشى دانىشتۋىلى)، ۋ ھىر لى بىر ئىم ھىكارلىش دىۋىلىت نايىۋىت خىرجى
پىۋىستى بى دابىن بىكات.

لى لايىكىۋى كىۋى لى سىستىمى تەندىۋىستىلى تايىلىتلىكان تەندىۋىتى ۋىنى

ولک نه چیرلکی چور د بینه ب تهر کردنی چا وچنه کی وخولیا ی
ش تان یان ب قازانج، ل ردا ت ندروستی ژن د ب ت فشار ل س ر
بودجی خزان ک ی، ژن ک ش خ ی ل خ می داهاتی خزان ک یدا دوود
د ب ت ل خ رجکردن ب ت ندروستی خ ی، اپ رت ه ی باس ل و د کات
ک ژنان یان مندا کانیان ل دام زراو کاندا اگیر د کرلن ه تا کو
پاری نه خ شخان ک ئ د ن.

توندوتیژی ت ندروستی دام زراو یی ننگدان و ی پ یو ندیی
ک م م ای ی تی ی با و کان:

ه کار کانی توندوتیژی ت ندروستی دام زراو یی د گ ت و ب
پ ک هاتی پیاوسالاران ی ک م گ ا و پ یو ندیی ک م م ای ی تی ی
پیاوسالارید با و کان، ب تایب تی ل ک م م گاکانی ئ م دا ل ع راق
و ژ ه ت ی نا و استدا. ژنان ب د ست پ را و زخستن و توندوتیژی و
سووکای تی پ کردن و ز لیل بوون و د نا نن، ئ گ ر سکا ا ب ک ن،
د وترت "هیستریای ه ی"، "ز ر ئ ت"، "ناسک"، "ه میش ب ب
د کات"، یان "ناز ئ کات" هتد. ئ م ب چوون و ت وانیان
ب رامب ر ب ژن ل ووی م ژووی و، س رچاوی ب س د کانی
نا و است د گ ت و، ئ و کاتی با و ی با و ئ و بوو ک ژن ب ه ی
مندا دان و نا هاوس ن گ. و ئ مان هشتا بوونیان ه ی و گ و
یش یان ل بیرکردن و م شکی مر ف کانی ک م م گاکانی ئ م دا
چ سپیو، و ئامانج ل ی ب ک م زانین و بچوک س یرکردنی ئازار و
ئ شک کانی ژنان. ه ند جار گو بیستی د ست واژ و ک م منت کی
ل م ش و ی د بین، ولک ئ و ی ئاسایی و قبو کراو ب ت و ز رجاریش
ت نان ت ل چوارچ و ی نوکت و گ ا ت ج ا ی د ن. س یریش نی ی ئ و
ک س ی ئ و ک م ن تان د ت، ستایش و زام ندی گو گران و ربگر ت،
ولک ئ و ی ک قس ی د ی ئ وانی کرد ب ت ب رامب ر ب و ژن ی ک باسی
ل و د کر ت.

کارم ندانی ت ندروستی و خزم تگوزارید ت ندروستی کان ئ ندامی
ک م م گاکان و ه گری بیر ک و ب چوون با و کانی ناو ک م م گان.
سروش تیش ک ئ وان ه مان بیر ک و ت وانیان کان بگو زن و ب
شو نی کار کانیان. ئ و ی ل چوارچ و ی دیواری ئ و دام زراوان دا
(ک ب چاود ریکردنیان ل کاتی پ ویستیدا دروستکراون)، ب رامب ر
ژنان وود دات، در ژکراو و ننگدان و ی توندوتیژی و ه ا و اردنی
دژی ژنان ل ک م م گادا ب گشتی د گوز ر ت. ب ک م س یرکردنی
ئازار کانی ژنان و پشتگو خستنی ک ش ت ندروستی کانیان و
ئازار کانیان ل کاتی دووگیانی و مندا بوون و ب جدی

وږنډ گرتنيان له دام زراو ټنډروستيي کاني سرتاسري جيهاندا باو. ئم هم مان به چوون ک سکاي قوربانپاني توندوتيږي ځواني له بنک کاني پليسد اوک بابتي ځواني "به بايخ" داد نرت و پشتگو د خرت بهوي ک شايي ني کات و ووز تيا سرف کړني د زگاکاني ني.

نامار و زانياري ټمارکراو زر کم هم يي له سر توندوتيږي ټنډروستي دژ به ژنان به تايبي تي له واکتاني ټژه ماتي ناو استدا و هشياري له م بار يي و لاواز چ له سر ئاستي کم مگگيان دام زراو کان، بهام کاتي ئو ها توو ټ شپايي بخرتي سر ئم لاي نه گرنگ و شراو يي توندوتيږي دژي ژنان.

شهرين ع بدو

10.8.2023